

INTERNATIONAL JOURNAL OF HUMANITIES AND EDUCATION (IJHE),
VOLUME 5, ISSUE 10, P. 180 – 194.

ULUSLARARASI BEŞERİ BİLİMLER VE EĞİTİM DERGİSİ (IJHE), CİLT 5,
SAYI 10, S. 180 – 194.

“Şiirimi Kedi Kaptı”

Adlı Şiir Kitabında Çocuk Gerçekliği

Olcay SALTİK¹

Özet

Sanatın eğitsel işlevlerinden yararlanılabilmesi için, çocukların küçük yaşlardan başlayarak duygu ve düşünce dünyasının görsel ve dilsel iletilerle beslenmesi gerekir. Sanatçının okurla paylaşmak istediği duygu ve düşüncelerin paylaşıldığı temel araç ve gereçler ise çocuk edebiyatı yapıtlarıdır. Çocuklara insan ve yaşam gerçeğini, dilin anlatım olanaklarını yetkin şekilde kullanarak sezdirme, tanıtmaya; anadilinin tüm inceliklerini duyumsatmada edebiyat yapıtları önemli bir rol üstlenir. Kuşkusuz bu ürünlerin başında da şiirler gelmektedir. Kısa, etkili ve yalın anlatımları, uyaklı yapıları, imgeleri, tasarım ve çağrışım boyutları ile şiirler; çocuklara Türkçenin özgün, içten anlatım yollarını örnekleyen eşsiz bir kaynaktır. Çocuğun şiirle iletişim kurabilmesi, dizelerde sözcüklerin oluşturduğu ses örüntülerin çocuğun ilgi ve gereksinimlerini de kuşatan bir anlayışla yapılandırılmasına, düş ve düşünce gücüyle yeniden biçimlendirilmesine bağlıdır. Bunun için de dilin anlatım olanaklarının çocuk gerçekliği ile kuşatılabilmesi gerekir. Bu çalışmada da Aytül Akal ve Mavisel Yener’in “Şiirimi Kedi Kaptı” adlı şiir kitabı çocuk gerçekliği açısından incelenecek şiirlerin çocuk gerçekliğine uygun olup olmadığı belirlenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Çocuk Gerçekliği, Şiir, Şiirimi Kedi Kaptı, Aytül Akal, Mavisel Yener.

Child Reality in the Poetry Book Named

"My Poem was Grabbed by A Cat"

Abstract

To be able to benefit from the educative functions of art, children’s emotion and thought world should be fed with visual and aural messages, and the basic tools and equipments in which emotions and thoughts are shared are the children literature works that artists share with readers. Literature works play an important role on sensing every detail of mother language, introducing, and making children understand human and life reality by using language opportunities efficiently. Doubtlessly, poets are the leading of these works. With its short, effective, plain expression, rhyming structures, images, design and association aspect poets are peerless sources illustrating genuine, sincere expression ways of Turkish to children. Child’s communicating with the poet is tied up to the sound patterns which words form in the lines that he has an interest. For this reason, Language’s expression opportunities have to be surrounded by child reality. In this work, Aytül Akal and Mavisel Yener’s poet book called ‘Şiirimi Kedi Kaptı’ will be observed in terms of child reality and tried to be studied if it is suitable for child’s reality or not.

Key words: Child, Child Reality, Poet, Şiirimi Kedi Kaptı, Aytül Akal, Mavisel Yener.

¹ Öğr. Gör. Dr., Anadolu Üniversitesi, Türk Dili Bölümü, E-posta: osaltik@anadolu.edu.tr

Giriş

Demokratik toplumların gereksinim duyduğu özgür ve özerk düşünebilen bireylerin yetiştirilmesinde çocukluk yıllarında edinilen bilgi ve becerilerin niteliği büyük önem taşır. Kişilerin anılan davranışları edinebilmesi için çocuğun gelişim sürecine katkı sağlayacak uyaranlarla desteklenmesi gerekir. Çocuğun duygu ve düşünce gelişimine katkı sağlayan en önemli uyaranlar ise nitelikli çocuk edebiyatı ürünleridir. Dilsel, görsel uyaranların kılavuzluğunda çocuklara çok boyutlu duyma ve düşünme alışkanlığı kazandıran bu ürünlerin temel özelliği yazınsal oluşlarıdır.

“Çocuk kitapları ilk çocukluk döneminden başlayarak ergenlik dönemine kadar uzanan bir evrede, çocukların dilsel, bilişsel, kişilik ve toplumsal gelişimleri için önemli olanaklar yaratan araçlardır” (Sever, 2008: 72). Çocuğun düşünen, duyarlı bir birey olarak yaşama katılmalarında sanatçı duyarlılığı ile hazırlanmış kitaplar önemli sorumluluk üstlenir. Çocuğun yaş ve gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak oluşturulmuş kitaplar, çocukların dilsel, bilişsel, kişilik ve toplumsal gelişimlerine önemli katkılar sağlar. Kurgulanan olaylar aracılığıyla çocukların düş ve düşünce üretmelerine ve bu yolla insan, toplum ve yaşam gerçeğini anlamalarına yardım eder. Gönen ve Veziroğlu (2013: 7) çocuk kitaplarının, onların zorluklarla baş etmesinde, sorunlara farklı yollardan çözüm bulmasında empati kurmasında işbirliğinde bulunması gibi sosyal becerilerin gelişiminde kılavuzluk rolü üstlendiğini belirtir. Yalçın ve Aytaş (2008: 46) ise, çocuklara yönelik olarak hazırlanmış kitapların çocuğun kimlik ve kişiliğini geliştirecek güzel örneklerle yer vermesi, çocuğun toplum içinde değerli bir varlık olduğunu duyumsatması açısından önemli olduğunu belirtir. Kavcar, Oğuzkan ve Sever (2005: 240)’e göre nitelikli bir çocuk kitabı, çocuklara aile, yurt, ulus, insanlık, doğa ve yaşama sevgisi kazandırır. Yine onların mertlik, doğruluk, özveri gibi değerleri edinmesine, doğru ve yanlış konusunda ölçünler geliştirmesine, yeni düşüncelere ulaşmasına, güzelliğe karşı duygular beslemesine, cumhuriyeti ve değerleri benimsetmesine ve ulusal başarılarımızı tanıtmaya yardım eder. Aslan (2007: 37) çocuk yazının önde gelen işlevinin çocuklara okuma alışkanlığı ve sevgisi kazandırmak; onda duyarlık ve yaratıcı imgelem yetisini geliştirmek olduğunu söyler. Çocuğun güzel duyusal (estetik) beğenisinin gelişmesinde, sanata karşı duyarlık edinmesinde okulöncesi dönemdeki kitaplar önemli rol oynar. Bu nedenle okulöncesi dönemden başlayarak çocuk kitaplarının çocuk gerçekliği ilkesine bağlı kalınarak oluşturulması gerekmektedir.

Çocuk Gerçekliği

Çocukların kitaba yönelmesini başka bir deyişle kitabın çocuk tarafından beğenilmesini belirleyen değişkenlerden biri hiç kuşkusuz “çocuk gerçekliği” kavramının yazar/ çizer tarafından bilinmesi ve metinde yaşama geçirilmesiyle ilgilidir.

18.yy'ın ünlü düşünürlerinden J.J. Rousseau, çocuğu, eğitilmesi gereken açılmamış vahşi bir çiçek olarak tanımlamaktaydı. Özellikle son yüzyılda çocuk gelişimi ve psikolojisi üzerine yapılan araştırmalar, çocuğun dünyayı ve çevresini nasıl algıladığı, kendi gerçekliğini nasıl oluşturduğu yolunda çocuk edebiyatı için önemli veriler sağlamıştır. Araştırmalar, duygu dünyaları yetişkinlerinkine çok benzeyen çocukların, yetişkinlerden son derece ayrı ve karmaşık bir düşünce dünyalarının olduğu gerçeğini ortaya çıkarmıştır (Elkind 1999: 55). Piaget (2010), çocukların bilişsel gelişimini anlamaya yönelik yaptığı çalışmasında çocuklara ay, güneş, yıldız, rüya, düşünce, gökyüzü, gündüz, gece, dağ, ad gibi konularda çeşitli sorular yönelterek çocukların dil, düşünce ve algı bakımından yetişkinlerden farklı olduğunu, çevresini ve dünyayı kendi doğruları çerçevesi içinde değerlendirdiğini belirtir. Buna göre çocuğun varlıklara ve nesnelere yüklediği anlam, olayları algılaması ve yorumlaması kendine özgü bir özellik göstermektedir. Bu durum çocuğun yazınsal metinle olan iletişimine de yansır. Çocuğun algı ve düşünme biçimi yazınsal bir metni yetişkinden farklı olarak anlamasına ve algılamasına olanak sağlar.

Okul çağına kadar çocuklar daha çok seslere odaklanır, başka bir söyleyişle metnin yüzeyi ile ilgilenir. İlerleyen dönemlerde ise çocuklar, kendilerine sürekli okunan bir öykünün başka sözcükler, tümce yapıları veya çıkartmalar (eksiltmeler) içerdiğini kolayca ayırt eder, daha çok metnin özü ile ilgilenir. Çocuklar, metinde geçen olayların daha çoğunu görmeye eğilimlidir, sürekli düşünsel bir çaba içinde öykünün nasıl devam edeceğini düşünür (Nieding, 2012: 16).

Çocuğun yazınsal bir metnin sunduğu anlam evrenini anlamaya dönük çabası yetişkinlerden farklıdır. Metinde geçen olaylar için düş kurması, düşünmesi; metnin de çocuğun düş ve düşünce gücünü devindirmesine olanak sağlayacak özellikler içermesi edebiyat eğitiminin olması gereken bir özelliğidir. Bu süreçte çocuk-kitap ilişkisinin etkileşimli bir birlikteliğe dönüşebilmesi öte yandan çağdaş bir çocuk edebiyatının oluşabilmesi için sanatçının çocuk gerçeğini kavramını bilmesi ve onu yaşama geçirmesi gerekir.

Neydim (2013:1), çocuk gerçekliğini, çocuğun özgürlüğü, eşitliği ile birlikte onun "kendi yaşının gerçekliği" sözleriyle açıklar. Yine ona göre edebiyatın, çocuğun kendini özgürce gerçekleştirebilmesine olanak sağlayacak, çocuğu nesne olarak değil özne olarak ele alacak, öte yandan kendi yaşının gerçekliği, gereksinmesi ve taşıyabileceği sorumlulukları göz önünde bulunduracak bir biçimde yapılması gerektiğini belirtir. İpşiroğlu (2009: 210) ise

çocuk gerçekliğini, çocuklara yazabilmek için yaşama geçirilmesi gereken duyarlılığın; çocuğu gözlemlene, onun yaşamı nasıl algıladığını, çevresiyle nasıl bir iletişim kurduğunu, nasıl konuştuğunu ve duyumsadığını, iç dünyasında neler olup bittiğini anlamaya çalışmakla olasıdır sözleriyle belirtir. Sever (2008: 29) “çocuklar için ürün verecek olan sanatçıların duygu ve düşüncelerini çocuklarla paylaşabilmesinin temel koşullarından birinin çocuk gerçekliğini bilmesidir”, der. Ona göre;

“Çocuklar nelerden hoşlanır? Nelere güler?

Heyecanları nelerdir? Nelere üzülür?

Arkadaşları ve çevresiyle neleri paylaşmak ister?

Neler, nasıl paylaşırsa sevinç ve mutluluğu artar, onun coşkusuna yenileri eklenir?

Onu örseleyen, onun yeteneklerini, gizilgüçlerini körelten olaylar nelerdir?

Çocuklar hangi ortamlarda yeti ve yeteneklerini bütün doğallığı ile yaşama geçirir?

Onun yaşam sevgisi nasıl beslenir?

Çocuklarla yaşamın hangi sorunları paylaşılmalıdır?

Onlar sorunların çözümüne nasıl ortak edilmelidir?

Çocuk gerçekliğini yetişkinlerden ayıran yanları nelerdir?

Farklı toplumsal ve ekonomik koşullarda yaşayan çocukları ortak duyarlıklarda buluşturan temel öğeler nelerdir?” gibi soruların sanatçılar tarafından yararlanılması ve yaşama geçirilmesi gerekir.

Günümüzde çocuklar için üretilmiş olan her çocuk kitabı, edebiyat ve sanat değeri taşımamaktadır. Çocukları üstten gören bir anlayışın metinlerde yer aldığı, çocuklara parmak sallayarak kendi duygu ve düşüncelerinin doğruluğuna inandırmaya çalışan bir anlayışın metinlere yansıtıldığı kitapları bugün her yerde görmek olasıdır. Yalnızca ahlaki değerlerin öğretilmesinin temel amaç edindirildiği, yazınsallığın geri planda kaldığı, gelişigüzel bir dil ve anlatımın yeğlendiği kitaplar çocukların edebiyat sevgisi edinmelerinin yanında anadillerine karşı bir sevgi edinmeleri yönünde de olumsuzluklara yol açmaktadır.

Çocuklara ürün verecek olan yazarların/çizerlerin öncelikle çocuğu tanıması, çocuklara onun yaş ve gelişim özelliklerini de göz önünde bulundurarak yaklaşmaları gerekmektedir. Bunun için okulöncesi dönemden başlayarak çocukların kavramsal gelişimleri için, görsel öğelerle desteklenmiş, tasarımlarıyla çocukların bilme, öğrenme ve oynama gereksinmelerine yanıt

veren kitaplardan yararlanılması gerekir. Çocuk okuduğu / dinlediği kitapta yazarın onunla içten bir etkileşime girdiğine tanık olabilmeli, duygu ve düşünce birlikteliğinde buluşabilmelidir. Bunun için öncelikle sanatçı, metnin dil ve anlatımını onun yaş ve gelişim özelliklerini göz önünde bulundurarak yapılandırmalı, çocuğun yaşam dünyasından seçtiği nesne ve kavramlardan yola çıkarak çocuğa seslenebilmelidir.

Çocuk okuduğu/ dinlediği bir metni sonlandırmıyor, sonuna kadar izlemeye devam ediyorsa metin, *çocuk gerçekliği* göz önünde bulundurularak yapılandırılmış demektir. Bu durum yalnızca masal, roman, öykü gibi düzyazı türlerinde değil, şiir türünde de karşımıza çıkmaktadır.

“Şiirimi Kedi Kaptı” Şiiri Üzerine...

Şiir, dilsel yapıları, imgesel aktarımları ile çocukların okumaktan/ dinlemekten keyif aldığı türlerden biridir. Şiir, yoğun duygular içeren özelliği, uyaklı yapısı, dil ve anlatımı ile çocukların edebiyat sevgisi edinmelerinde önemli bir rol üstlenir. Aytül Akal ve Mavisel Yener’in *Şiirimi Kedi Kaptı* adlı yapıtı bu anlayışla oluşturulmuş bir şiir kitabıdır. Kitap alışılmışın dışında bir kurguyla yapılandırılmıştır. Kitabın her iki kapağı (ön ve arka kapak) ön kapak gibi düşünülmüş, şiirler bu düzen içinde sayfalara yerleştirilmiştir. Tasarım özelliği çocukların eğlenme gereksinimlerini yanıtlayan bir düzenleme içermektedir. Kitapta 60 şiir yer almaktadır. 31 şiir Mavisel Yener tarafından, 29 şiir Aytül Akal tarafından kaleme alınmıştır.

Şiirler, seslendiği yaş grubunun özelliklerine uygun, ilgi ve gereksinimleri göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Şiirler kısa tümcelerle oluşturulmuştur:

Güneşle sözleşmiştik,

Geç kaldı nedense...

Çıktım tepeye

Onu gömeye.

...

(K1ş, s.47)

Şiirler çocuk okura anadilini sevdirmeye, dil bilinci ve duyarlılığı geliştirmeye dönük bir kullanım içermektedir. Anlatım, eylemlerin ağırlıkta olduğu yalın anlatımlı bir dil içermektedir:

Saatin altında uça kaç,

*Beni bekliyordu güvercinler,
kumrular, serçeler...
Beni bekliyordu güvercinci teyze
çuvalında darılar, yemler...
...*

(Kuş Bayramı, s.9)

Şiirlerde sevgi teması öne çıkmaktadır. Sevgi temasının işlendiği şiirler; Kedim, Aşık Kedi, Satürn Kedi, Yorgun Kediler, Minnoş’um-1, Minnoş’um-2, Şaşkın Kedi, Unutkan Kedi, Armağan-1, Armağan-2, Kertenkelenin Kuyruğu, Kedi/ Güvercin, Kedili Ev-1, Kedili Ev-2, Kuş Bayramı, Ağaç, Arkadaş-2, Kedim, Arkadaş-1, Yarım, Ablam şiirleridir. 16 şiirde hayvan sevgisi, 4 şiirde kardeş ve arkadaş sevgisi, 1 şiirde ağaç sevgisi anlatılmaktadır. 39 şiirde ise çocukların yaşam alanından seçilen temalar yer almaktadır. Bu temalar kendi içinde çeşitlilik göstermektedir: Doğa, mevsimler, çikolata, düğme, çoban, mavi renk, düş, gökyüzü, yaşama sevinci, ses, yazıyı öğrenmenin güçlüğü vb.

Sevgi temasının ele alındığı şiirlerde çocuk gerçekliği şu şekilde ele alınmaktadır:

“Göç” adlı şiirde Akal, yaşamın döngüsü olan göçmen kuşlarının göçünü şiire konu edinmiştir. Havalardan soğumasıyla birlikte yaşanabilecek sorunlar çocuk gerçekliğine uygun anlayışla çözüme kavuşturulur. Sevgi ve paylaşım gibi soyut kavramlar çocuğun düş ve düşünce dünyasına uygun bir biçimde ele alınarak çocukların belleğine yerleştirilir:

*Havalar soğuyunca,
Kuşları paylaşsak aramızda...
Kırlangıçlar sana
Pelikanlar ona
Leylekler bana...
Sıcacık evimize alsak
Kış boyu baksak.
Onca yolu aşmasın
Göç etmesinler uzaklara*

(Göç, s.15)

Çocuk gerçekliğinin dikkate alındığı, konunun buna göre yapılandırıldığı bir başka şiir de “Karne Günü” adlı şiirdir. Yener, bu şiirde köy ve kentteki karne gününü anlatır. Şair karne günü sabahına uyanan çocukları sevincini anlatırken öte yandan okurun dikkatini köy ve kent yaşamına çeker. Köy, “bulutların içinde kalmış/ bir dağ köyünde” sözleriyle betimlenirken

kent, “plastik ağaçlarla süslü/ gürültülü bir kentte” dizeleriyle betimlenir. Yine şair, köy yaşamının doğallığını,

...
yarın karneler alınacak.
Güneşten önce kalkılacak,
çocukların gülücükleri,
Tarlalara yayılacak.

...

dizeleriyle dile getirirken kent yaşamına ilişkin belirlemelerini şu sözlerle dile getirir:

...
Yarın karneler alınacak.
Çalar saatin sesiyle kalkılacak,
Çocukların gülücükleri,
Kornalara uyanacak.

...

Köy ve kent yaşamına ilişkin yapılan karşılaştırma, çocuğun dil ve anlam evrenine uygun bir özellik göstermektedir. Şiirde korna ile kent yaşamını ilişkilendirilirken tarlalar ise köy yaşamı ile ilişkilendirilir. Her iki yerin de öznesi çocuktur. Şair, şiirin son bölümünde köy ve kentli çocuğu “karne sevinci” paydasında buluşturarak şiirini sonlandırır:

...
Yarın karneler alınacak
Ziller tatili muştulayacak.
Kimi armağanına,
Kimi yıldız ışığına
Sarılıp uyuyacak...

(Karne Günü, s.33)

“Nine” adlı şiirde ise sokakta karşılaştığı yaşlı kadına yardım etmek isteyen çocuğun yaşadıkları anlatılır. Şair çocukların içten ve sıcak duyarlılığını çocuğun gözünden aktarır. Yaşlı kadının sevecen hâli, gözlerindeki anne şefkati, çocuğun yaşlı kadını annesi ile özdeşleştirmesine olanak sağlar:

*Sokakta bir nine,
 Elinde bir torba
 Yü... rü...yor,
 ...
 “Verin taşıyayım,” dedim.
 Torbasını alıp koluna girdim.
 Değişti nine,
 Kayboldu yüzünün çizgileri
 Durdu ellerinin titremesi.
 Bana öyle bir baktı ki,
 Sandım
 Annemin gülen gözleri...
 Versem, o an,
 Nine,
 Kitap dolu sırt çantamı bile
 Taşıyabilirdi...*

(Nine, s.55)

“Arkadaş-2” adlı şiirde dersteyken kalemini evde unuttuğunu fark eden çocuğun üzüntüsünü ve devamında gelişen olaylarla birlikte yaşadığı sevinçli konu edinir. Günümüzde çocukların da okullarda karşılaştıkları/ karşılaşılabilecekleri unutkanlık, yalın bir söyleyişle çocuk gerçekliğine uygun bir biçimde anlatılır. Çocuğun üzüntüsüne duyarsız kalmayan sınıf arkadaşlarının, sorunu çözüme kavuşturmada izledikleri yol arkadaşlığın ve karşılıksız sevginin önemini okura duyumsatmaktadır:

*...
 Silmek için yaşımı,
 Kaldırınca başımı,
 Sayamadım kaç tane
 Doluydu sıram kalemle...*

*Kendi kalemimi bulamadım ama,
 Ne çok arkadaş buldum sınıfta.*

(Arkadaş-2, s.41)

Çocukların yaşam alanından seçilen varlık ve nesnelere konu edildiği, çocuk gerçekliğinin göz önünde bulundurulduğu şiir örneklerinden bazıları da şunlardır:

“Küçük Kertenkele” şiiri, çocuğun kertenkeleyle olan ilişkisini konu eder. Sıradan bir sürüngen olan kertenkele, Akal tarafından kurguya alınır ve şair, çocukların yetişkinlerden ayrılan özelliğini başka bir deyişle yaşadığı çevreyi ve doğayı nasıl algıladığını kertenkele üzerinden okura duyumsatır. Kertenkele yetişkin için sıradan küçük bir sürüngen iken çocuk için onun, oyun oynayabileceği eğlenceli bir oyun arkadaşıdır. Şair, kertenkeleden yola çıkarak gerçekte kertenkele gibi küçük yaratıkların çocukların elinde bir oyuncuğa dönüşebileceğini öte yandan onu oyuncuğa dönüştürürken de farkında olmadan kertenkeleyi korkutabileceğini yalın bir söyleyişle çocuk okura sezdirir:

O koştı, ben koştum

O kaçtı, ben kaçtım.

Küçük kertenkeleyi yakalayamadım.

Çok eğlendi,

Küçük kertenkele,

Çok sevdi beni.

Giderken evine

Armağan bıraktı geride

Kuyruğunu.

...

(Küçük Kertenkele, s.31)

Şiirin sonunda çocuk gerçekliğine yetişkin tarafından ket vurulur. Baba küçük kertenkelenin korktuğunu söyler ve çocuğun düşünüyü bozar:

Babam söyledi

Küçük kertenkelenin

korktuğunu...

“İmdat” adlı şiirde Akal, çocukların büyümesini çocuğa özgü bir gerçeklikle ele aldığı bir başka şiiridir. Şair, çocuğun yaşam alanında yer alan çeşitli nesnelere yararlanır. Bu nesnelere biri de giysilerdir. Giysilerden yola çıkarak çocuğa büyüme kavramını sorgular. Büyüme; kazak, eldiven, çamaşır gibi nesnelere aracılığıyla ilişkilendirilerek okurun düşünmesine olanak sağlanır:

Küçülüyor kazağım

*Eldivenim, çorabım,
Küçülüyor çamaşırım
Yeni alınan ayakkabım...
Küçüle küçüle
Yok olurlarsa bir gün,
Ben ne giyeceğim anne?
(İmdat, s.49)*

“Çikolatam” adlı şiir, çantasındaki çikolatasına kavuşmak için zilin çalmasını bekleyen çocuğun sabırsızlığını anlatır. Şair, çikolatayı kişileştirerek çocuk gerçekliğine uygun bir anlayışla çocuğun düş dünyasına erişme başarısını yakalamıştır:

...
*Çikolatam sabırsız
Çantamda pek sıkılmış.
Haydi artık ama,
Zili kim çalacak?
Çikolatam ağlayacak...*

Yine, birbirine yakın harfler, çocuk okurun harfler arasında ilişki kurmasını sağlayacak, onu düşünmeye yöneltecek bir özellik sergilemektedir:

...
*Yuvarlaklardan
Bir ısırık alsam
O'lar 'C' okunur.
Fıstık katsam
S'ler “Ş” olur.
Kalın U'ya biraz üzüm,
Artık ince ünlü benim Ü'm
...*

(Çikolatam, s.45)

“Bir Nisan” adlı şiirde Yener, doğanın tezat durumunu çocuk bakış açısıyla ele alır. Doğada yaşananlar, 1 Nisan şakasıyla ilişkilendirilir. Güneş ve yağmurun kişileştirilmesiyle oluşturulan kurgu, şiirin adına uygun mizahi bir dille çocuk okura aktarılır:

*Gökyüzünün
Bir yanı gülüyor, bir yanı ağlıyor.
Hem güneş, hem yağmur
Penceremi öpüyor.
Belli ki doğa
Şaka yapıyor!*

(Bir Nisan, s.27)

Sonuç

Şiirimi Kedi Kaptı adlı kitap Akal ve Yener'in çocuklar için, çocukların gözünden kaleme aldığı başka bir deyişle yaşamı, doğayı onların penceresinden görerek konularını yapılandığı şiir kitabıdır. Şiirler daha çok 9-12 yaş arası çocuklara seslenmektedir. Konular ve temalar seslendiği yaş grubunun ilgi ve gereksinimlerine göre belirlenmiş, çocukların anlama düzeylerine uygun olarak yapılandırılmıştır. Şiirlerde sanatçıların çocuklarla kurduğu iletişim, çocuğu nesne olarak gören, onu kendi düşüncelerinin doğruluğuna inandırmaya çalışan bir anlayıştan çok çocuğu özne yerine koyan, onun kendi gerçekliğine dayanan, kaygılarını, sevinçlerini, özlemlerini yansıtan bir bakış açısını egemen kılmaktadır.

Edebiyatın genel bir ifadeyle sanatın temel işlevinin, insana, doğaya ve yaşama ilişkin okurda bir duyarlık kazandırmak olduğu düşünülürse *Şiirimi Kedi Kaptı*, bu özellikleri okura duyumsatan bir yapıttır. Çocukların okuma kültürü edinmiş, toplumun duyarlı bir bireyi olarak yaşama katılmalarını sağlamak için onları çocuk gerçekliği ile oluşturulmuş nitelikli çocuk edebiyatı ürünleriyle buluşturmak gerekir. Başta anne, baba ve eğitimciler olmak üzere bu konuda sorumluluğu olan herkese büyük görevler düşmektedir.

Kaynakça

- Akal, A. & Yener, M. (2008) *Şiirimi Kedi Kaptı*. İstanbul: Uçanbalık Yayınevi.
- Aslan, C. M. (2007). Yazınsal çocuk kitaplarının çocuğun anadili gelişimine katkısı. *İnsan Bilimler Dergisi Dil ve Yaratıcılık*, 1 (1) 32-47.
- Dilidüzgün, S. (2004). *İletişim Odaklı Türkçe Derslerinde Çocuk Kitapları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Elkind, D. (1999). *Çocuk ve Toplum*. (Edt. Prof. Dr. Bekir Onur), Ankara: Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

- Gönen, M. & Veziroğlu, M. (2013). *Çocuk Edebiyatı*. (Edt. Mübeccel Gönen), Ankara: Eğiten Kitap Yayınevi.
- İpşiroğlu, Z. (2009). Sanatçı bakış açısıyla çocuk edebiyatı. *İlköğretimde Çocuk Edebiyatı*. (Edt.: Zeliha Güneş), Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. & Sever, S. (2005). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Neydim, N. (2013). Sözeltili Yola Çıkarken. *Çocuk ve Gençlik Edebiyatı İnceleme, Araştırma, Eleştiri Dergisi*.
<http://www.sozelti.com/yolacikarken.html> 04.11.2018.
- Nieding, G. (2012). Wie Verstehen Kinder Geschichten?. *Televizion*. <http://www.br-online.de/jugend/izi/deutsch/publikation/televizion/25-2012-2/Nieding>
Wie_verstehen_Kinder_Geschichten.pdf 04.11.2018.
- Piaget, J. (2010). *Çocuğun Gözüyle Dünya*. (Çev. İsmail Yerguz) Ankara: Dost Kitabevi.
- Sever, S. (2008). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Sever, S. (2013). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Yalçın, A. & Aytaş, G. (2008). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Extended Abstract

The quality of information and the abilities acquired in childhood is essential to raise individuals that can think freely and autonomously and are needed by democratic societies. In order to acquire aforementioned behaviors of individual, the child is needed to be supported by stimulus that contributes to the development process of the child. The most important stimuli that contribute to the emotional and thought development of the child are qualified children's literature works. The main properties of these works that get children adopt multidimensional hearing and thinking habits under the guidance of linguistic and visual stimuli are that they are literary. The books that are created with authoric sensitivity take the responsibility for a child to participate life as a thinking, sensitive individual. Books which are prepared by considering the characteristics of age and development contribute significantly to the linguistic, cognitive, personal and social development. They help children to generate dreams and ideas through fictional events and in this way to understand the reality of society and life. Children's books also have an important role in order children to gain reading love and habits. Additionally, books in preschool period are important to develop aesthetical taste and authoric sensitivity of children. Therefore, it is necessary to meet children with qualified books starting from preschool period. Hence, it is a basic principal that the books should be created by being stuck to the principle of child's reality. J. J. Rousseau who was a famous philosopher in 18th century described child as a wild bud of a flower which needs to be trained. The researches which have been carried out in the field of child development and psychology have provided significant data related to how children perceived world and environment and how they created their own reality for children's literature. Piaget in his research to understand the cognitive development of children asked various questions to children related to moon, sun, star, dream, thought, sky, day, night, mount, and name; and stated that the children are different from adults in terms of language, thought and perception and they perceive their environment and world within the frame of their own reality. The children's effort to understand the meaning system presented by a literal text is different from that of the adult. Having characteristics that enable children to image and think about the events in the text, and also make child to think about the text, and move the imagination and thoughts of child is a property for literature education. In this process, the author needs to know the concept of child's reality and actualize it in order to make child – book relationship an interactive synergy and moreover to create a contemporary children's literature. Each children's book which is created for children today does not have the qualities of literature

and art. It is possible to see the books where there is an approach reflected by texts that underestimate children, and try to convince children to its own emotions and thoughts by shaking finger at children. Books that take teaching moral values as the only and the main goal, prefer random language and expression and put literariness into back ground cause negativities in children related to not only acquire love of literature but also have love towards their mother language.

Authors/illustrators who produce for children need to know the child, and approach children by considering their age and development properties. Therefore, the books, which are supported by visual elements, and meet the knowing, learning and playing needs of children by their design are need to be benefited for the cognitive developments of the children. The child should witness that the author interacts with him/her sincerely in the book that child reads/listens and meet in emotion and though unity. Therefore, first, the author should construct the language and expression of the texts in accordance with child's age and development properties, and address child on the basis of the objects and concepts chosen from the life world of the child.

The work called *Şiirimi Kedi Kaptı* (The Cat Stole My Poem) of Aytül Akal and Mavisel Yener is a poetry book created with this approach. The book is constructed with an unusual setup. Both of the covers (the front and the back cover) were considered as front cover and the poems were organized on pages in this order. The design property includes an organization that responds to the need of having fun of children. There are 60 poems in the book. 31 of them were written by Mavisel Yener, 29 of them were written by Aytül Akal. The poems were created in accordance with the properties, interests and needs of the age group that they address. The poems were written with short sentences. They include a use to endear their mother tongue to children, and to create a linguistic awareness and sensitivity. The theme of love is on the foreground in the poems. The poems where the love theme is discussed are *Kedim*, *Aşık Kedi*, *Yorgun KEdiler*, *Minnoş'um – 1*, *Minnoş'um – 2*, *Şaşkın Kedi*, *Unutkan Kedi*, *Armağan – 1*, *Armağan – 2*, *Kertenkelenin Kuyruğu*, *Kedi/Güvercin*, *Kedili Ev – 1*, *Kedili Ev – 2*, *Kuş Bayramı*, *Ağaç*, *Arkadaş – 2*, *Kedim*, *Arkadaş – 1*, *Yarım*, *Ablam*. The theme of love for animals is mentioned in 16 poems, the love for siblings and friends is mentioned in 4 poems and the love for trees is mentioned in 1 poem. These themes vary in themselves. Nature, seasons, chocolate, button, shepherd, the color blue, dream, sky, the joy of living, sound, the difficulty in learning writing are among these.

The poems mostly address to children between the ages of 9-12. The subjects and themes were determined according to the interests and needs of the age group, and constructed in accordance with their comprehension level. The communication between the authors and the children in the poems, has a point of view which places the child as the subject, is on the basis of the reality of child, reflects the concerns, joy and longing of them.

If it is considered that the basic function of literature, of art in general, is to bring sensitivity related to human, nature and life in readers, *Şirimi Kedi Kaptı* is a book which makes reader feel these qualities.